

Aprob,

Avocatul Poporului,
Victor Ciorghea

RAPORT

privind vizita desfășurată la Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru
Solicitanții de Azil Șomcuta Mare

Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei la Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, este structurat pe trei capitole, după cum urmează :

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări

1. Cadrul general și organizarea vizitei

În temeiul art. 16 alin. (1), art. 33 alin. (1), art. 35 lit. a și art. 39 alin. (3) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, în data de 23.05.2018 a fost efectuată o vizită la Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș.

Din echipa de vizită au făcut parte: doamna [redacted] consilier în cadrul Centrului zonal Alba al Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție; domnul [redacted] medic și doamna [redacted] reprezentant al Organizației Neguvernamentale Asociația Umanitară „Împreună pentru ei” Baia Mare.

Obiectul vizitei l-au constituit verificarea condițiilor de cazare, a asistenței medicale, tratamentul acordat persoanelor custodiate și verificarea implementării recomandărilor de la vizitele anterioare.

2. Constatările rezultate din vizita efectuată

Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Șomcuta Mare, județul Maramureș este în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări și are competență teritorială pentru județele: Maramureș, Satu Mare, Sălaj, Bistrița Năsăud, Cluj, Alba, Mureș, Harghita și Sibiu.

Capacitatea centrului era de 100 de locuri cu posibilitatea extinderii la 200 de locuri și asigura condiții de cazare, asistență medicală primară și spații destinate activităților educative și recreative. La momentul vizitei se aflau în centru un număr de 36 de persoane (29 persoane solicitante de azil, 6 refugiați și o persoană cu protecție subsidiară).

Camerele de cazare ale Centrului pentru solicitanții de azil Șomcuta Mare erau situate într-un pavilion de clădire compus din demisol, parter și trei etaje.

La demisol funcționa bucătăria care avea în componență 10 posturi pentru gătit, fiecare cu mașină de gătit, chiuvetă și blat de lucru, sala de mese și spălătoria dotată cu trei mașini automate de spălat rufe și o zonă de uscătorie.

La parter erau două camere cu destinația de izolator pentru eventuale cazuri medicale, o sală de preluare imagini pentru documente cu posibilitatea transmiterii datelor, în timp real, în baza de date EURODAC, o cameră pentru amprentare, birourile personalului centrului și un grup sanitar pentru personal.

La etajul I funcționau birourile ONG-urilor partenere furnizoare de servicii, două săli de club pentru desfășurarea de activități recreative (una pentru copii iar cealaltă pentru adulți), o sală de sport, o sală pentru acces la internet, cabinetul medical și două încăperi pentru depozitarea obiectelor personale ale beneficiarilor.

La etajele II și III se aflau câte 22 de camere cu 2- 8 paturi, configurate în funcție de mărimea familiei/ grupului de migranți și de efectivele existente în centru la un moment dat. Paturile erau confecționate din metal, fiind dotate cu saltele, pături, perne și cearceafuri. Acestea erau dispuse în camere fie pe un singur nivel fie suprapuse pe două niveluri; noptierele și dulapurile completau mobilierul existent în camerele beneficiarilor. Tot la aceste etaje existau câte două grupuri sanitare, separate pe sexe, dotate cu chiuvete, wc tip scaun, wc turcesc și dușuri. Apa rece și cea caldă se asigura în permanență de la centralele proprii ale centrului. La etajul al doilea era amenajată o cameră de rugăciune pentru beneficiarii aparținând cultului musulman.

În curtea Centrului exista amenajată într-o clădire separată o sală de sport dotată cu vestiare și grupuri sanitare (dotate inclusiv cu dușuri). Dezinsecția, deratizarea și dezinfecția se realizau o dată la 6 luni de către o firmă specializată.

La data vizitei erau înregistrate în centru 2 familii monoparentale și 2 minori neînsoțiți (din Iran și respectiv Siria). Minorul din Iran avea în centru un frate major. Minorilor le-au fost desemnați reprezentanți legali de către Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Maramureș. Minorii neînsoțiți solicitanți de azil alături de alte categorii de persoane sunt considerate persoane vulnerabile conform Legii 122/2007 privind azilul în România iar procedura de azil în cazul lor este una specială. Minorii neînsoțiți cu vârsta sub 16 ani sunt cazați în centre aflate în subordinea Direcțiilor Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului iar cei peste 16 ani care nu dispun de mijloace materiale necesare pentru întreținere se cazează în centrele pentru solicitanți de azil.

În urma discuțiilor avute cu consilierul care acorda asistență juridică, acesta ne-a informat că modalitatea de acordare a consilierii juridice a solicitanților de azil se face doar la cerere și majoritatea beneficiarilor solicitau consiliere după respingerea cererii de azil.

Din verificările și discuțiile avute cu conducerea centrului a reieșit că de la data vizitei anterioare (anul 2017) și până la data vizitei actuale au avut loc un număr de 10 evenimente deosebite, menționate și în Registrul pentru evidența evenimentelor deosebite (4 evenimente în anul 2017 și 6 evenimente în anul 2018) care au fost sancționate cu avertismente verbale, avertismente scrise, suspendarea alocării sumei de 6 lei/zi/persoană. Sancțiunile au fost aplicate pentru tulburarea ordinii și liniștii în centru (introducerea de alcool în centru, o agresiune între două femei, certuri între 2 persoane custodiate care au dus la spargerea unui geam, găsirea unor elemente interzise în camere, efectuarea unei instalații improvizate) în conformitate cu Regulamentul Centrului, aprobat prin Ordinul nr.130/2016 al Ministerului Afacerilor Interne (MAI).

Asistența medicală

Centrul beneficia, din luna martie 2017, de serviciile unui medic angajat al centrului, medic specialist medicină de familie, specialist sănătate publică și management. De asemenea, centrul avea în structură asistent medical angajat.

Cabinetul medical este amenajat cu dotările minime pentru funcționare: canapea de consultații, birou, scaun, cuier, tensiometru, termometru digital, taliometru, cântar. Cabinetul medical nu beneficia de aparat de urgență propriu, nefiind autorizat ca și cabinet medical conform normativelor în vigoare (Ordinul Ministrului Sănătății nr. 153 din 26 februarie 2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind înființarea, organizarea și funcționarea cabinetelor medicale și Ordinul Ministrului Sănătății nr.1.338 din 31 iulie 2007 pentru aprobarea Normelor privind structura funcțională a cabinetelor medicale și de medicină dentară). Existau întocmite fișe medicale pentru fiecare solicitant de azil ce cuprindeau: vârsta (declarată), înălțime, greutate, datele efectuării examenului clinic general, consulturile efectuate și rezultatele analizelor. De asemenea, în cabinetul medical exista un Registru de

evidență a stării de sănătate a solicitanților de azil la sosire în centru. Din evidențele înregistrate în cursul anului 2017 au fost înregistrate un număr de 804 consultații medicale. Până la data vizitei, pentru anul 2018 erau înregistrate un număr de 298 consultații. Conform datelor existente la cabinetul medical la data vizitei nu existau sarcini confirmate.

La nivelul centrului exista și o formă de acordare a consultațiilor medicale prin intermediul organizației neguvernamentale Fundația ICAR, având drept colaborator un medic de familie din Șomcuta Mare, ce beneficia de fonduri financiare pentru asigurarea plății serviciilor de consultații și contravaloarea unor medicamente prescrise. În cadrul acestui cabinet au fost acordate în cursul anului 2017 un număr de 485 consultații, din care 270 consultații inițiale (la intrarea în centru), iar până la data vizitei în centru, pentru anul 2018 erau înregistrate un număr de 127 consultații, din care consultații inițiale 75 (la intrarea în centru). Exista posibilitatea ca persoanele custodiate în centru să opteze pentru un anumit medic, bărbat sau femeie (conform preceptelor religioase) respectiv medicul centrului sau medicul de familie din Șomcuta Mare. *S-a procedat la achiziționarea unor produse medicale de urgență pe acest cabinet (prin fondurile Fiundației ICAR) în urma recomandărilor facute de Avocatul Poporului la vizitele anterioare. Pentru buna desfășurare a activității medicale, în special a situațiilor care necesită măsuri imediate, personalul angajat ICAR și personalul medical angajat al centrului, au întocmit o listă cu necesarul de produse medicale acestea fiind achiziționate de la farmacie și predate spre folosință medicului de familie, care constituiau aparatul de urgență.*

Cabinetul medical avea afișat programul de consultații. Medicul elibera bilete de trimitere pentru consulturile de specialitate și analize pentru pacienții ce erau efectuate într-un laborator acreditat din localitate. Decontarea acestor analize se făcea din fonduri pușe la dispoziție de către Fundația ICAR dar și din resurse financiare al Ministerului Afacerilor Interne, Inspectoratul General pentru Imigrări, atunci când fondurile asigurate de ONG nu sunt suficiente.

Cabinetul medical din structura centrului nu avea în continuare structura organizată reglementată de legislația în vigoare privind înregistrarea cabinetului în Registrul unic al cabinetelor medicale. Conform celor relatate de

către medicul angajat al centrului, în cursul acestui an (2018) personalul de specialitate din cadrul Centrului Medical Maramureș a procedat la evaluarea condițiilor care trebuie asigurate pentru reglementarea condițiilor de autorizare și înregistrare a cabinetului medical conform legislației în vigoare, condiții care însă la data vizitei nu erau îndeplinite. Având în vedere poziția cabinetului medical situat la etajul unui corp de clădire, se recomandă modificarea locației și găsirea unei soluții pentru amenajarea unui cabinet medical prevăzut cu sala de tratament, sală de așteptare și grup sanitar propriu pentru îndeplinirea condițiilor de autorizare și înregistrare conform legislației în vigoare

În cursul anului 2017 și 2018 nu s-au înregistrat cazuri de deces, suicid, epidemii, agresiuni fizice sau sexuale ori accidente. În cursul anului 2018 a fost semnalată o tentativă de suicid care a fost gestionată în mod corespunzător de către personalul medical prin apelarea către structuri de specialitate din rețeaua publică a Ministerului Sănătății de pe raza județului Maramureș, respectiv serviciul de urgență 112.

Implementarea recomandărilor

Ca răspuns la recomandarea privind *angajarea unui psiholog cu drept de liberă practică specializat în consiliere psihologică clinică sau psihoterapie care să gestioneze strict problematica asistenței psihologice* d-na comisar șef și Inspectoratul General pentru Imigrări prin adresa nr. 2855001/DAI/SIR/2018 ne-a informat că postul de psiholog a fost scos la concurs atât cu recrutare din sursă internă cât și din sursă externă. Au fost întreprinse demersuri către Centrul de Psihosociologie a Ministerului Afacerilor Interne (CPSMAI) în vederea reanalizării sarcinilor și îndatoririlor prevăzute în fișele posturilor de psiholog din centrele aflate în subordinea Inspectoratului General pentru Imigrări (adresa IGI nr.5356877/31.01.2018) punându-se la dispoziția CPSMAI copii ale fișelor postului de psiholog în vederea analizării și identificării unei soluții în vederea încadrării acestor posturi cu specialiști. Până la data vizitei nu s-a găsit o soluție pentru rezolvarea acestei probleme. Serviciul Resurse Umane din cadrul Inspectoratului

General pentru Imigrări a avut mai multe campanii în care a scos la concurs postul de psiholog însă candidații înscriși nu au întrunit condițiile de participare, mai precis nu dețineau atestatul de liberă practică în specialitatea „psihologie aplicată în domeniul securității naționale,, emis de Colegiul Psihologilor din România, care să le permită desfășurarea activităților de profil, condiție obligatorie pentru a putea ocupa un astfel de post, conform art.4 din Ordinul MAI nr.23/2015.

La data vizitei personalul centrului, Fundația ICAR și alte ONG-uri partenere desfășurau activități cu privire la informarea persoanelor custodiate la drepturile și obligațiile solicitanților de azil, la beneficiile serviciilor de asistență psihologică în procesul de acomodare și integrare socio-culturală a migranților în general și a celor ce provin din Orientul Mijlociu și Orientul Apropiat, în special. Aceste campanii de informare erau desfășurate în cadrul proiectului „Servicii de sănătate adaptate și accesibile pentru solicitanții de azil din România,, (proiect implementat de Fundația ICAR). În cadrul acestui proiect solicitanții de azil beneficiau de consiliere psihologică individuală, de grup și psihoterapie. Consilierea psihologică de grup se desfășura pe categorii de vârstă, fiind folosite metode de terapie ocupațională, brainstorming, sesiuni de psiho-educație (stil de viață sănătos, interculturalitate, etc.).

În centru existau afișate materiale informative traduse în principalele limbi vorbite de beneficiari ce cuprindeau informații specifice și generale inclusiv datele de contact ale personalului ce oferea servicii medicale și psihologice.

Referitor la recomandarea privind *remedierea defecțiunilor sau achiziționarea unor echipamente (calculatoare) care să permită persoanelor din centru accesul la informație* am fost înștiințați că în funcție de bugetul alocat pe anul 2018, până la data de 31.12.2018 se va proceda la achiziționarea și punerea la dispoziția solicitanților de azil de calculatoare și mobilier specific, astfel cum este prevăzut în anexa nr.2 la Ordinul MAI nr.269/2007 modificat și completat prin Ordinul MAI nr.113/2017.

Asociația Nord pentru Cooperare și Integrare din Șomcuta Mare furnizează servicii de internet și televiziune în limba araba pentru persoanele custodiate. Până la data prezentei vizite nu s-a primit nici o sesizare scrisă sau verbală de la persoanele custodiate că nu au acces la servicii de internet.

Ca răspuns la recomandarea privind *identificarea unor soluții mai eficiente de menținere și asigurare permanentă a curățeniei de către solicitanții de azil în spațiile destinate cazării, preparării hranei și în spațiile comune*, Inspectoratul Genral pentru Imigrări prin adresa nr.2855001/DAI/SIR/2018 ne-a informat că nu se poate suplimenta statul de organizare cu o funcție de personal contractual (muncitor calificat) și o funcție de îngrijitor deoarece, conform notei raport nr. 351510/28.02.2018 privind instituirea unor măsuri pentru încadrarea în cheltuielile de personal aprobate prin bugetul pe anul 2018, s-a dispus neinițierea de către ordonatorii secundari și terțieri de credite de acte normative prin care să se instituie măsuri a căror aplicare determină impact financiar suplimentar asupra cheltuielilor de personal.

Nu se poate realiza nici mutarea funcțiilor (respectiv funcția de îngrijitor de la Centrul Regional de Proceduri și Cazare pentru solicitanții de azil –CRPCSA București la CRPCSA Maramureș și a funcției de muncitor de la CRPCSA Radauti la CRPCSA Maramureș) deoarece încadrarea din sursă externă a acestor funcții nu se poate realiza în anul 2018, având în vedere că memorandumul a fost aprobat iar funcțiile deblocate au fost încadrate. Luând în considerare faptul că în situația mutării funcțiilor, acestea nu vor mai putea fi încadrate, măsurile organizatorice vor fi realizate în urma unei analize temeinice astfel cum prevede art.23 din OMAI nr.105/2013 (*Propunerile de modificări în statele de organizare, temeinic argumentate, se analizează în ședințele de conducere ale unităților în cauză, trimestrial, iar opiniile exprimate și hotărârea șefilor/comandanților se cuprind într-un proces-verbal, care stă la baza emiterii dispoziției/ordinului șefului/comandantului unității*) ne informează Inspectoratul General pentru Imigrări.

Din discuțiile cu persoanele aflate în centru (care cunoșteau limba engleză), acestea s-au declarat mulțumite de condițiile de cazare și de modul în care erau tratate de către angajații centrului.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, Avocatul Poporului

RECOMANDĂ

**conducerii Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil
Șomcuta Mare să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:**

1. Identificarea unei soluții pentru amenajarea unui cabinet medical prevăzut cu sala de tratament, sală de așteptare și grup sanitar propriu pentru îndeplinirea condițiilor de autorizare și înregistrare, conform legislației în vigoare;
2. Continuarea demersurilor pentru angajarea unui psiholog cu drept de liberă practică, specializat în consiliere psihologică, psihologie clinică sau psihoterapie;
3. Supravegherea în continuare a stării de curățenie și igienizarea spațiilor ocupate de persoanele custodiate în camere și spații comune. Găsirea de soluții eficiente pentru păstrarea curățeniei, în special la fluxul mare de persoane custodiate

Alba Iulia, 17.09.2018